

آسیب‌شناسی نقش بانکهای خصوصی در اقتصاد ایران

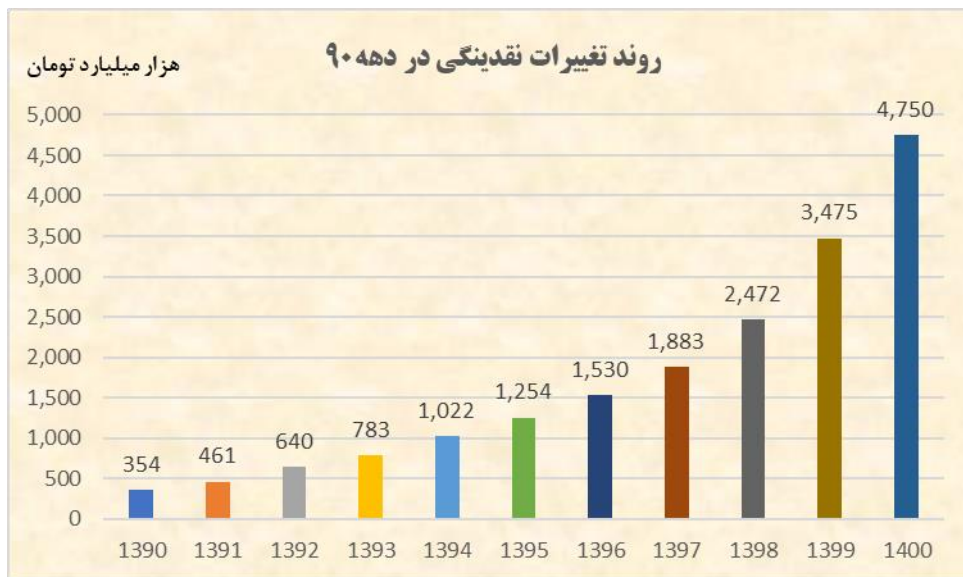
ارائه کننده: **دکتر احمد کارگر مطلق**

فعال و پژوهشگر در حوزه پولی و بانکی
کارشناس رسمی دادگستری رشته امور بانکی رتبه ۱
سابقه ۲۰ سال فعالیت در نظام بانکی و تأمین مالی کشور

تیر ماه ۱۴۰۱

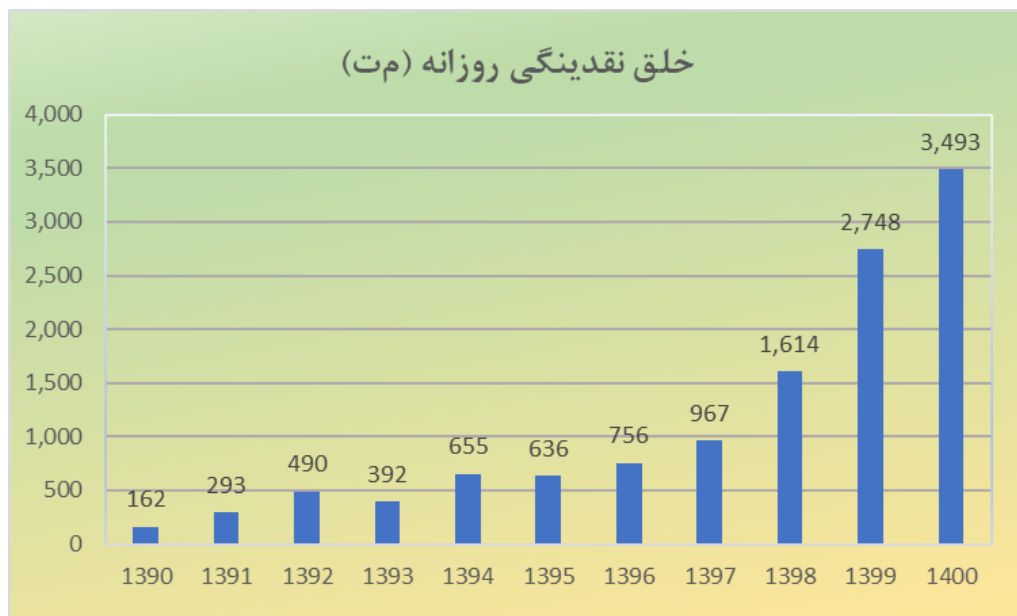
روند تغییرات نقدینگی در دهه ۱۳۹۰

* افزایش ۱۴۴۲ درصدی در دهه ۱۳۹۰

روند تغییرات نقدینگی		
سال	میزان نقدینگی (همت)	مقدار تغییرات (همت)
۱۳۹۰	۳۵۴	۵۹
۱۳۹۱	۴۶۱	۱۰۷
۱۳۹۲	۶۴۰	۱۷۹
۱۳۹۳	۷۸۳	۱۴۳
۱۳۹۴	۱,۰۲۲	۲۳۹
۱۳۹۵	۱,۲۵۴	۲۳۲
۱۳۹۶	۱,۵۳۰	۲۷۶
۱۳۹۷	۱,۸۸۳	۳۵۳
۱۳۹۸	۲,۴۷۲	۵۸۹
۱۳۹۹	۳,۴۷۵	۱,۰۰۳
۱۴۰۰	۴,۷۵۰	۱,۲۷۵

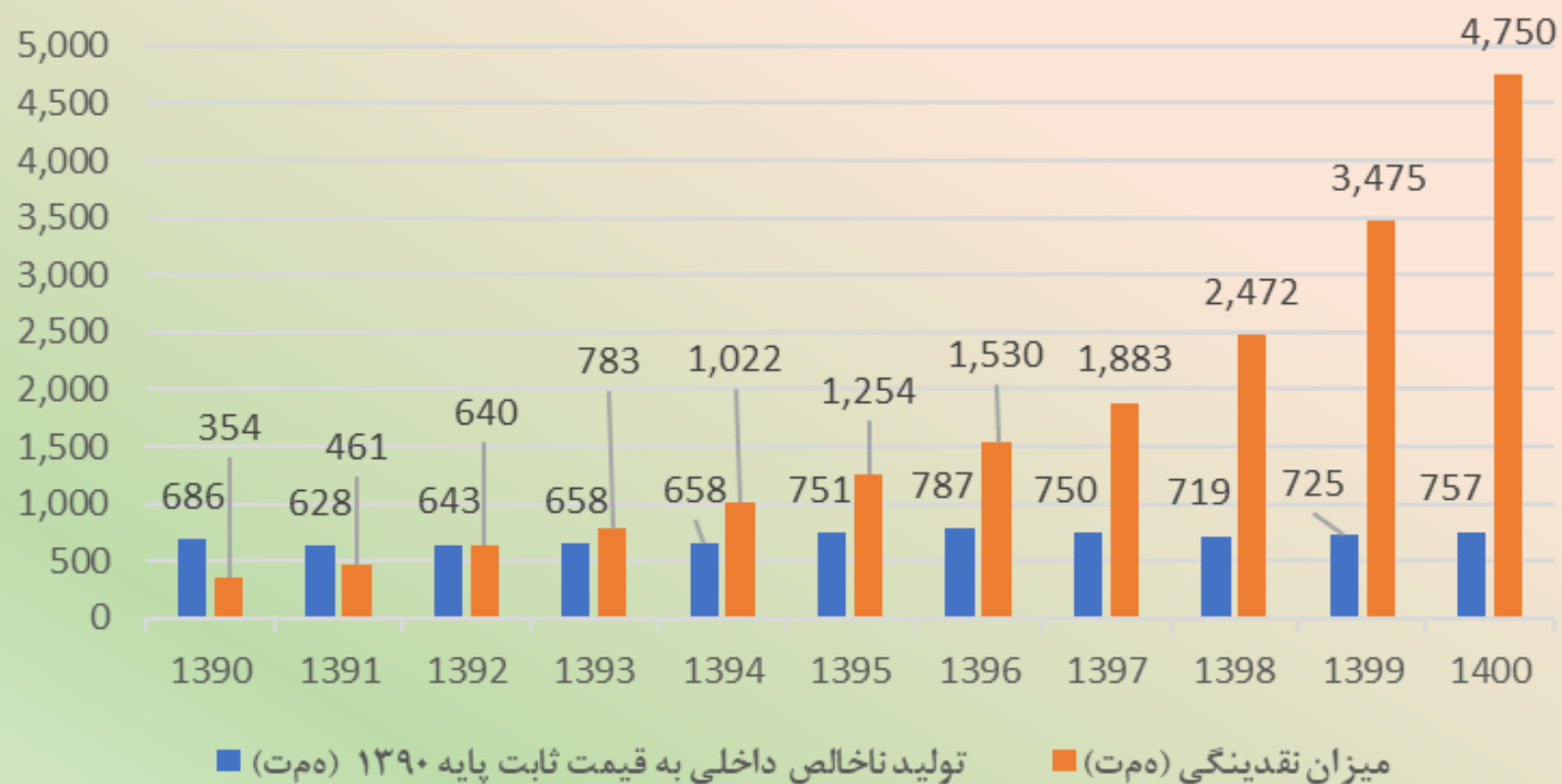
میانگین خلق نقدینگی روزانه در دهه ۱۳۹۰

میانگین خلق نقدینگی روزانه در دهه ۹۰	
سال	خلق نقدینگی روزانه (مت)
۱۳۹۰	۱۶۲
۱۳۹۱	۲۹۳
۱۳۹۲	۴۹۰
۱۳۹۳	۳۹۲
۱۳۹۴	۶۵۵
۱۳۹۵	۶۳۶
۱۳۹۶	۷۵۶
۱۳۹۷	۹۶۷
۱۳۹۸	۱,۶۱۴
۱۳۹۹	۲,۷۴۸
۱۴۰۰	۳,۴۹۳

مقایسه روند افزایش نقدینگی و GDP

مقایسه روند افزایش نقدینگی و تولید

شبکه بانکی ایران

بانکهای خصوصی

- آینده
- سرمایه
- گردشگری
- اقتصاد نوین
- ایران زمین
- شهر
- سامان
- پارسیان
- پاسارگاد
- سینا
- دی
- خاورمیانه
- کارآفرین

بانکهای واگذار شده

- صادرات ایران
- تجارت
- ملت
- رفاه کارگران

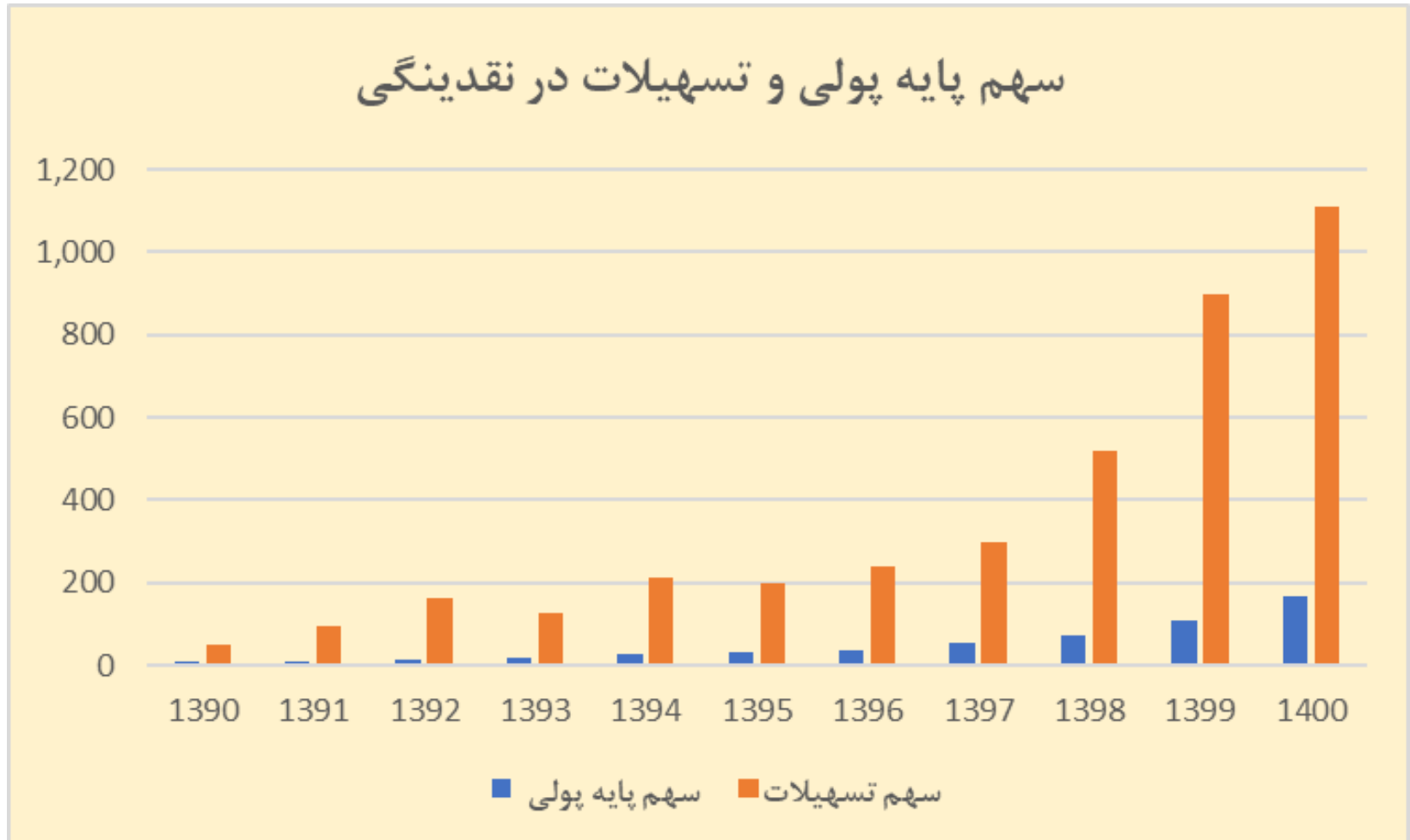
بانکهای دولتی (تخصصی)

- مسکن
- کشاورزی
- صنعت و معدن
- توسعه صادرات
- توسعه تعاون

بانکهای دولتی (تجاری)

- ملی
- سپه
- پست بانک

ریشه افزایش نقدینگی

سهم بانکها در پایه پولی

افزایش نقدینگی

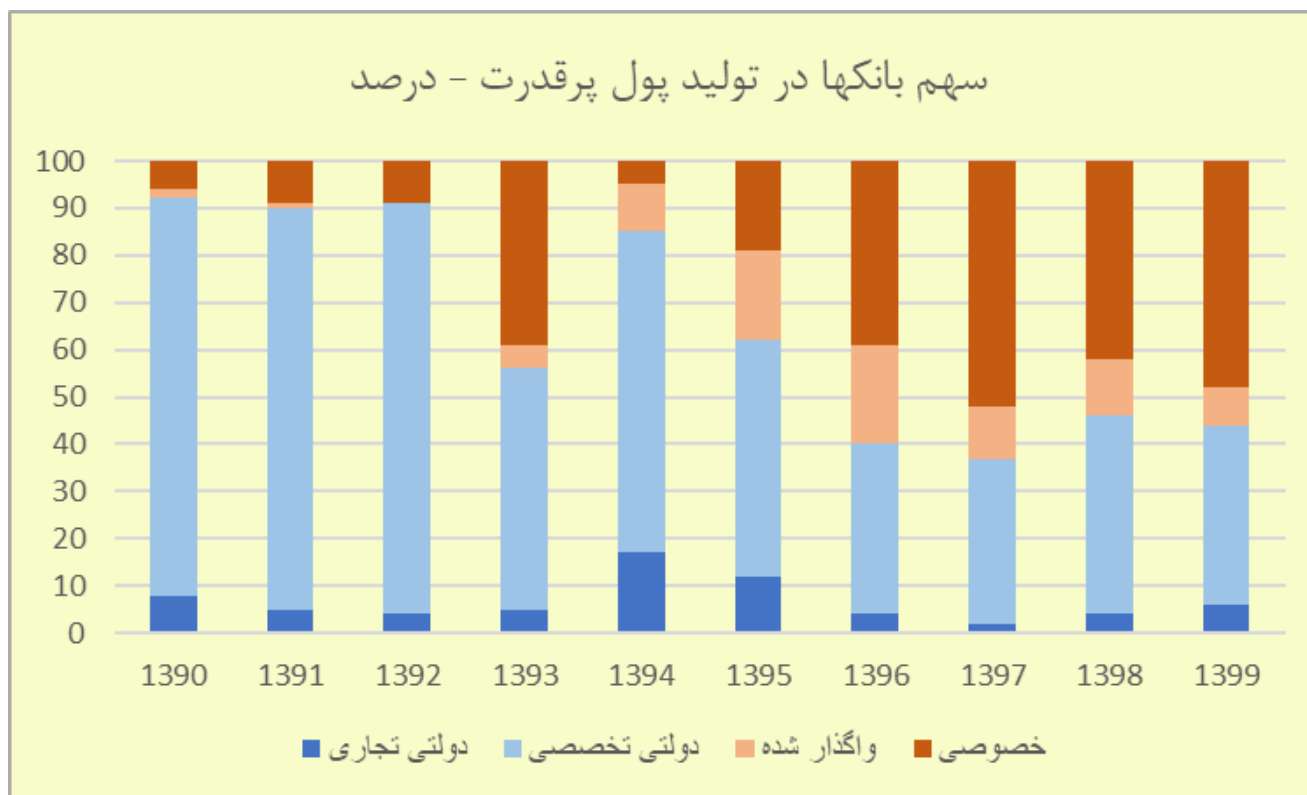
تسهیلات نظام بانکی (۸۵٪)

پایه پولی (۱۳٪)

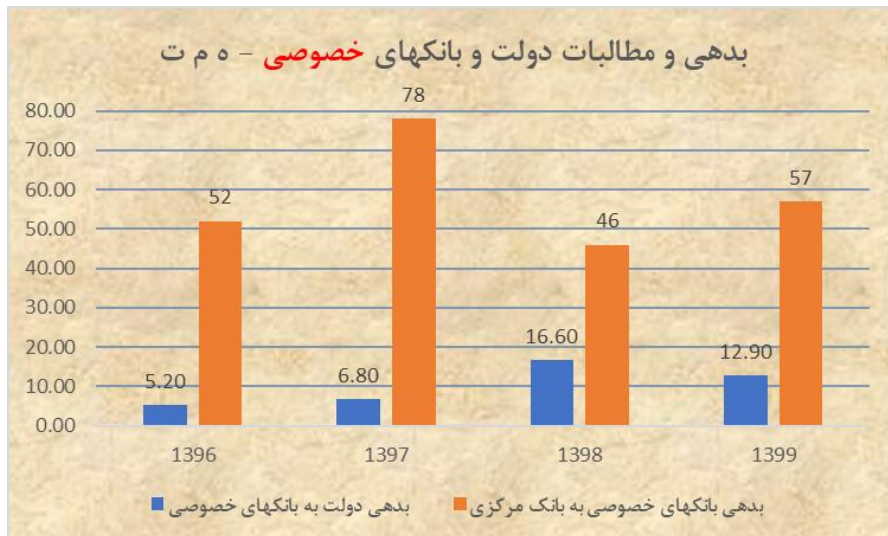
- بدهی بانکها به بانک مرکزی (۵۰٪)

- بانک مرکزی (۰۴۷٪)

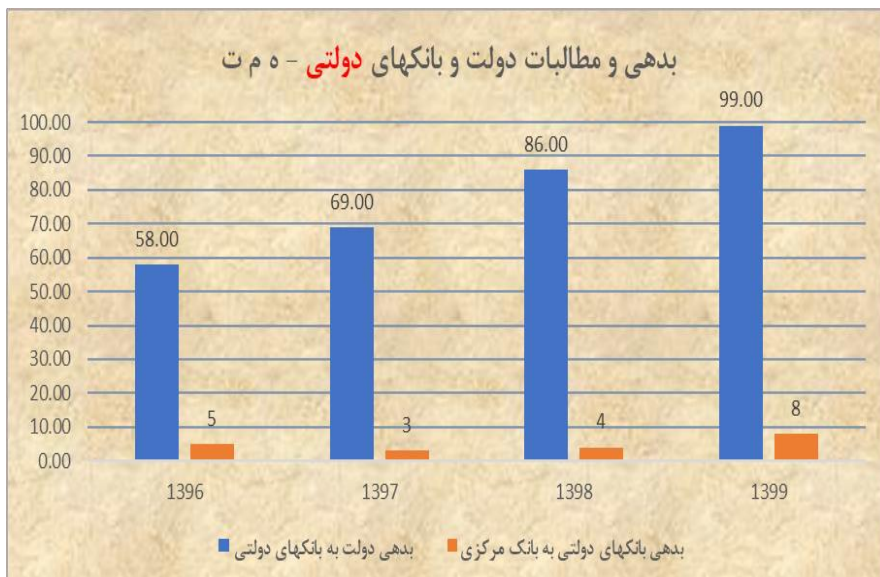
- دولت (۰۳٪)

مقایسه بدهی دولت به بانکها و بدهی بانک مرکزی به بانک مرکزی

بدهی و مطالبات دولت و بانکهای خصوصی - همت		
سال	بدهی دولت به بانکهای خصوصی	بدهی بانکهای خصوصی به بانک مرکزی
۱۳۹۶	۵.۲۰	۵۲
۱۳۹۷	۶.۸۰	۷۸
۱۳۹۸	۱۶.۶۰	۴۶
۱۳۹۹	۱۲.۹۰	۵۷

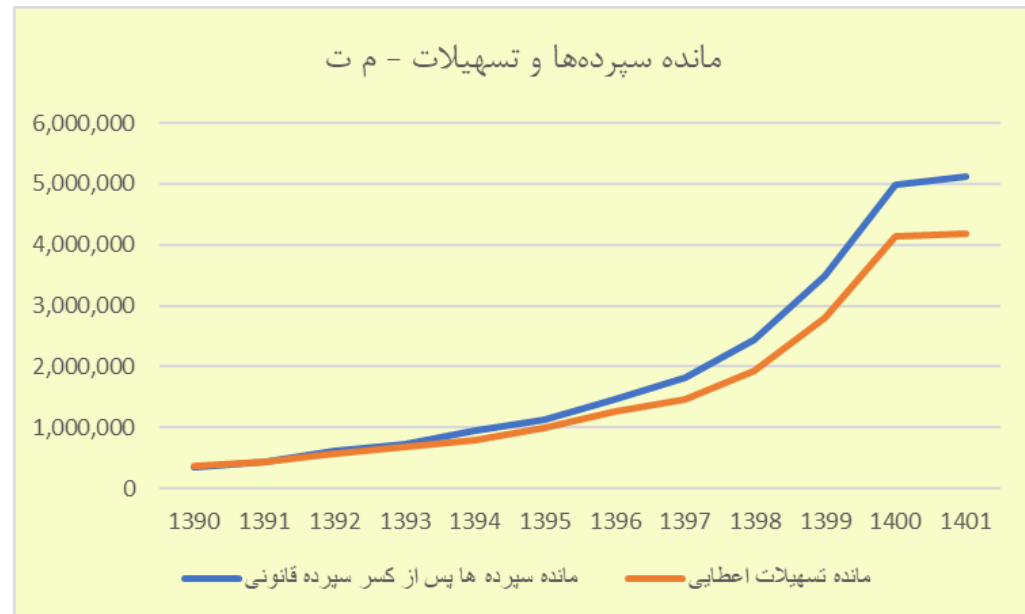

بدهی و مطالبات دولت و بانکهای دولتی - همت		
سال	بدهی دولت به بانکهای دولتی	بدهی بانکهای دولتی به بانک مرکزی
۱۳۹۶	۵۸.۰۰	۵
۱۳۹۷	۶۹.۰۰	۳
۱۳۹۸	۸۶.۰۰	۴
۱۳۹۹	۹۹.۰۰	۸

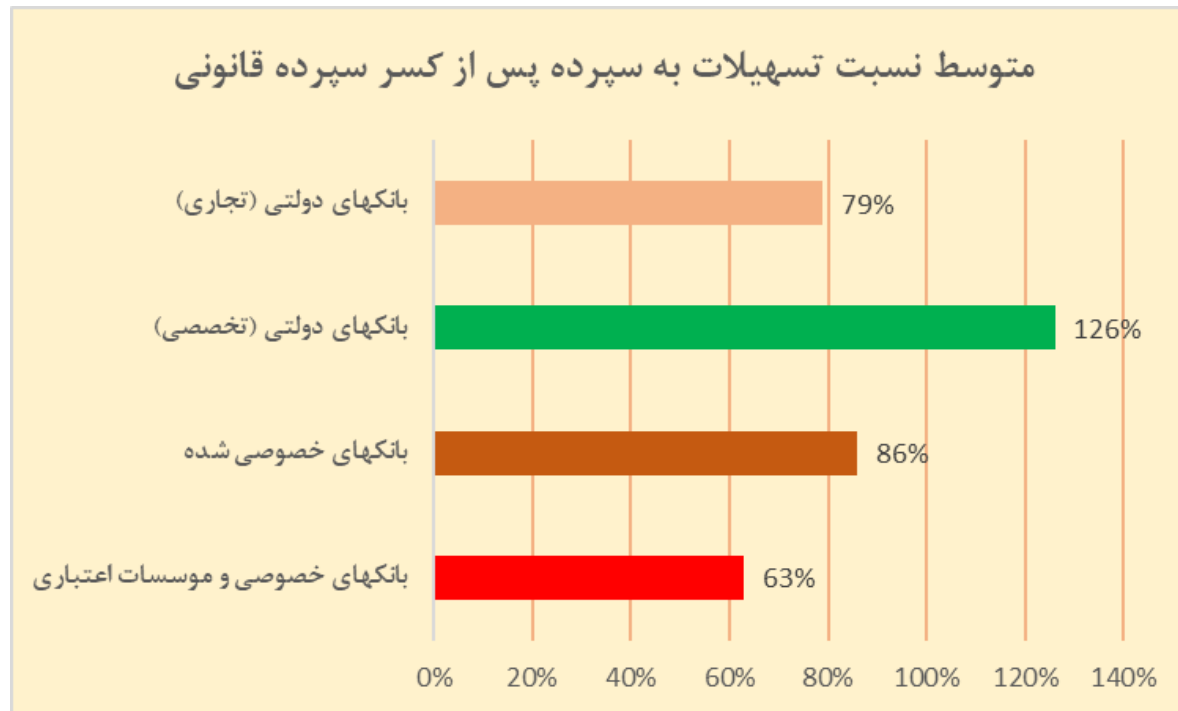
نسبت تسهیلات به سپرده

سال	مانده سپرده ها پس از کسر سپرده قانونی	مانده تسهیلات اعطایی	نسبت تسهیلات به سپرده	مابه التفاوت سپرده و تسهیلات
۱۳۹۰	۳۴۳,۸۳۳	۳۸۰,۳۷۱	۱۱۱٪	(۳۶,۵۳۸)
۱۳۹۱	۴۴۰,۳۶۹	۴۳۹,۰۶۴	۱۰۰٪	۱,۳۰۵
۱۳۹۲	۶۰۸,۱۱۹	۵۷۱,۹۲۶	۹۴٪	۳۶,۱۹۳
۱۳۹۳	۷۲۵,۷۰۳	۶۷۳,۹۷۴	۹۳٪	۵۱,۷۲۹
۱۳۹۴	۹۵۷,۳۹۳	۷۹۱,۶۱۰	۸۳٪	۱۶۵,۷۸۳
۱۳۹۵	۱,۱۳۷,۴۰۹	۹۸۶,۶۶۱	۸۷٪	۱۵۰,۷۴۸
۱۳۹۶	۱,۴۷۴,۱۸۸	۱,۲۵۸,۷۱۳	۸۵٪	۲۱۵,۴۷۵
۱۳۹۷	۱,۸۱۶,۱۱۸	۱,۴۵۷,۳۸۷	۸۰٪	۳۵۸,۷۳۱
۱۳۹۸	۲,۴۳۸,۱۰۸	۱,۹۳۵,۵۷۹	۷۹٪	۵۰۲,۵۲۹
۱۳۹۹	۳,۴۸۲,۴۰۳	۲,۷۹۲,۲۶۹	۸۰٪	۶۹۰,۱۳۴
۱۴۰۰	۴,۹۷۵,۴۱۴	۴,۱۴۱,۸۲۴	۸۳٪	۸۳۳,۵۹۰
اردیبهشت ۱۴۰۱	۵,۱۱۲,۴۰۸	۴,۱۸۶,۴۷۳	۸۲٪	۹۲۵,۹۳۵

* در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۰۱، مبلغ **۹۲۶ هزار میلیارد تومان** از سپرده‌ها در شبکه بانکی، به تسهیلات تبدیل نشده است

نسبت تسهیلات به سپرده

* در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۰۱، بانکهای خصوصی و موسسات اعتباری صرفاً ۶۳ درصد سپرده‌ها را به تسهیلات تبدیل نموده‌اند.

توجیہات شکاف تسهیلات و سپردہ

- * افزایش سهم اوراق بدهی دولت در پرتفوی بانکها
- * افزایش ذخیره گیری بابت مطالبات مشکوک الوصول
- * انتقال بخشی از تسهیلات معوق به سرفصل اسناد دریافتنی
- * پرداخت سود سپرده از محل خلق و جذب سپرده جدید

بانک‌هایی که در سال‌های اخیر بیشترین جذب سپرده با ابزار نرخ سود سپرده بسیار بالا و غیرمتعارف داشته و بخش عمده منابع را به شرکت‌ها زیرمجموعه و اشخاص حقیقی مرتبط با بانک پرداخت کرده‌اند، بیشترین شکاف در نسبت سپرده به تسهیلات دارند که عموم این بانکها خصوصی هستند.

بانک‌هایی که براساس ضوابط و مقررات رفتار نموده‌اند و ضوابط حاکمیت شرکتی و بهداشت اعتباری را تاحدی رعایت نموده‌اند، نسبت سپرده به تسهیلات آنها در وضعیت مناسب‌تری است که عموم این بانکها دولتی هستند.

مطالبات غیر جاری بانکهای خصوصی

- در طول سالهای دهه ۹۰، سهم بانکهای خصوصی از مانده تسهیلات غیرجاری بیش از ۵۰ درصد از کل تسهیلات غیرجاری نظام بانکی بوده است.
- روند تغییرات طبقه مطالبات غیرجاری بانکهای خصوصی طی سالهای مذکور بدین صورت بوده است که سهم طبقه **سررسید گذشته** از ۴۲ درصد به ۲۶ درصد رسیده و سهم مطالبات **مشکوک الوصول** از ۲۲ درصد به ۶۰ درصد بالغ گردیده است.
- بصورت میانگین حدود ۷۰ مانده تسهیلات غیرجاری مربوط به بخش **بازرگانی و خدمات** و مابقی مربوط به سایر بخشها می باشد.

زیان انباشته نظام بانکی

عملکرد سود (زیان) صنعت بانکداری کشور تاریخ تهیه: ۱۴۰۱-۰۲-۰۱							
ردیف	نام بانک	نوع بانک	صورت‌های مالی	سود (زیان) - میلیارد ریال	سود (زیان) انباشته - میلیارد ریال	سرمایه ثبت شده - میلیارد ریال	مشمول ماده ۱۳۱ قانون تجارت
۱	آینده	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۲۷۹,۷۵۰	-۹۵۴,۰۳۷	۱۶,۰۰۰	✓
۲	ملی	بانک دولتی تجاری	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	-۶۵,۴۷۲	-۶۶۰,۷۴۷	۹۲۲,۹۲۳	✓
۳	سپه	بانک دولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۱۸۹,۱۹۴	-۴۰۹,۷۳۱	۲۴۷,۶۶۷	✓
۴	سرمایه	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۶۷,۳۳۰	-۴۰۱,۸۸۶	۴,۰۰۰	✓
۵	شهر	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۹,۱۶۰	-۲۲۳,۶۱۶	۱۵,۵۷۲	✓
۶	ایران زمین	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۸۲,۰۰۳	-۲۱۲,۷۶۴	۴,۰۰۰	✓
۷	دی	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۵۸,۶۷۵	-۱۲۴,۰۷۸	۱۳۵,۰۰۰	✓
۸	پارسیان	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۰۹/۳۰	-۵۹,۹۸۲	-۱۱۳,۸۱۸	۱۵۶,۳۴۰	✓
۹	کشاورزی	بانک دولتی تخصصی و توسعه ای	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	۳۳۰	-۸۲,۷۵۱	۱۹۹,۸۹۸	×
۱۰	مسکن	بانک دولتی تخصصی و توسعه ای	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	-۱۷,۱۵۹	-۴۹,۶۵۶	۱۳۰,۷۳۵	×
۱۱	توسعه صادرات ایران	بانک دولتی تخصصی و توسعه ای	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	۱,۵۴۰	-۱۹,۹۰۳	۵۵,۶۴۸	×
۱۲	مؤسسه اعتباری غیربانکی ملل	موسسه اعتباری ایرانی غیربانکی غیردولتی	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	-۹,۳۷۵	-۱۷,۰۵۵	۱۰,۰۰۰	✓
۱۳	توسعه تعاون	بانک دولتی تخصصی و توسعه ای	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	۱۰۹,۳۰۲	-۱۱,۹۰۲	۱۴,۱۹۲	✓
۱۴	صنعت و معدن	بانک دولتی تخصصی و توسعه ای	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	۶۹۲	-۵,۶۳۳	۶۱,۰۸۷	×
۱۵	مؤسسه اعتباری غیربانکی کاسپین	موسسه اعتباری ایرانی غیربانکی غیردولتی	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۵۹۱	-۳,۹۱۶	۳,۰۰۰	✓
۱۶	رفاه کارگران	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۰۹/۳۰	۲,۵۸۲	۳,۷۵۲	۹۰,۰۰۰	×
۱۷	گردشگری	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۸,۹۲۷	۴,۶۷۴	۱۵,۰۰۰	×
۱۸	پست بانک ایران	بانک دولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۲,۰۸۹	۷,۹۰۲	۱۶,۳۹۰	×
۱۹	قرش الحسنه مهر ایران	بانک غیردولتی قرش الحسنه	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	۷,۰۶۷	۹,۳۴۳	۲۵,۰۰۰	×
۲۰	سینا	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۸,۴۱۹	۹,۸۲۲	۲۵,۳۸۳	×
۲۱	کارآفرین	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۲,۹۵۱	۱۳,۲۴۹	۳۹,۵۰۰	×
۲۲	قرش الحسنه رسالت	بانک غیردولتی قرش الحسنه	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۴,۲۰۰	۱۴,۳۷۴	۱,۹۴۰	×
۲۳	خاورمیانه	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۸,۷۶۲	۱۸,۲۰۶	۲۵,۰۰۰	×
۲۴	اقتصاد نوین	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۲۴,۸۰۶	۱۹,۴۹۹	۳۰,۴۲۵	×
۲۵	سامان	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۲۲,۰۶۶	۲۶,۸۱۴	۳۴,۲۷۰	×
۲۶	تجارت	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۳۵,۰۱۲	۳۸,۵۶۲	۲۲۳,۹۲۶	×
۲۷	صادرات	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۳۲,۲۳۸	۵۵,۹۴۵	۱۷۵,۳۵۳	×
۲۸	پاسارگاد	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۶۱,۰۹۷	۱۴۹,۶۶۸	۱۳۱,۰۴۰	×
۲۹	ملت	بانک غیردولتی تجاری	۱۴۰۰/۱۲/۲۹	۱۵۷,۵۹۳	۲۱۶,۳۹۸	۲۰۷,۰۴۲	×
		جمع کل:		-۱۶۹,۵۱۶	-۲,۷۰۵,۲۶۵	۳,۰۱۶,۳۳۱	✓

سود (زیان) انباشته نظام بانکی

مبلغ سود (زیان) انباشته	بانکها و موسسات خصوصی
(۹۵۴,۰۴۷)	آینده
(۴۰۱,۸۸۶)	سرمایه
(۲۲۳,۶۱۶)	شهر
(۲۱۲,۷۶۴)	ایران زمین
(۱۲۶,۰۷۸)	دی
(۱۱۳,۸۱۸)	پارسیان
(۱۷,۰۵۵)	ملل
(۳,۹۱۶)	کاسپین
۴,۶۷۴	گردشگری
۹,۸۳۲	سینا
۱۳,۲۴۹	کار آفرین
۱۴,۳۷۴	قرض الحسنه رسالت
۱۸,۲۰۶	خاورمیانه
۱۹,۴۹۹	اقتصاد نوین
۲۶,۸۱۴	سامان
۹,۳۶۳	قرض الحسنه مهر ایران
۱۴۹,۶۶۸	پاسارگاد
(۱,۷۸۷,۵۰۱)	

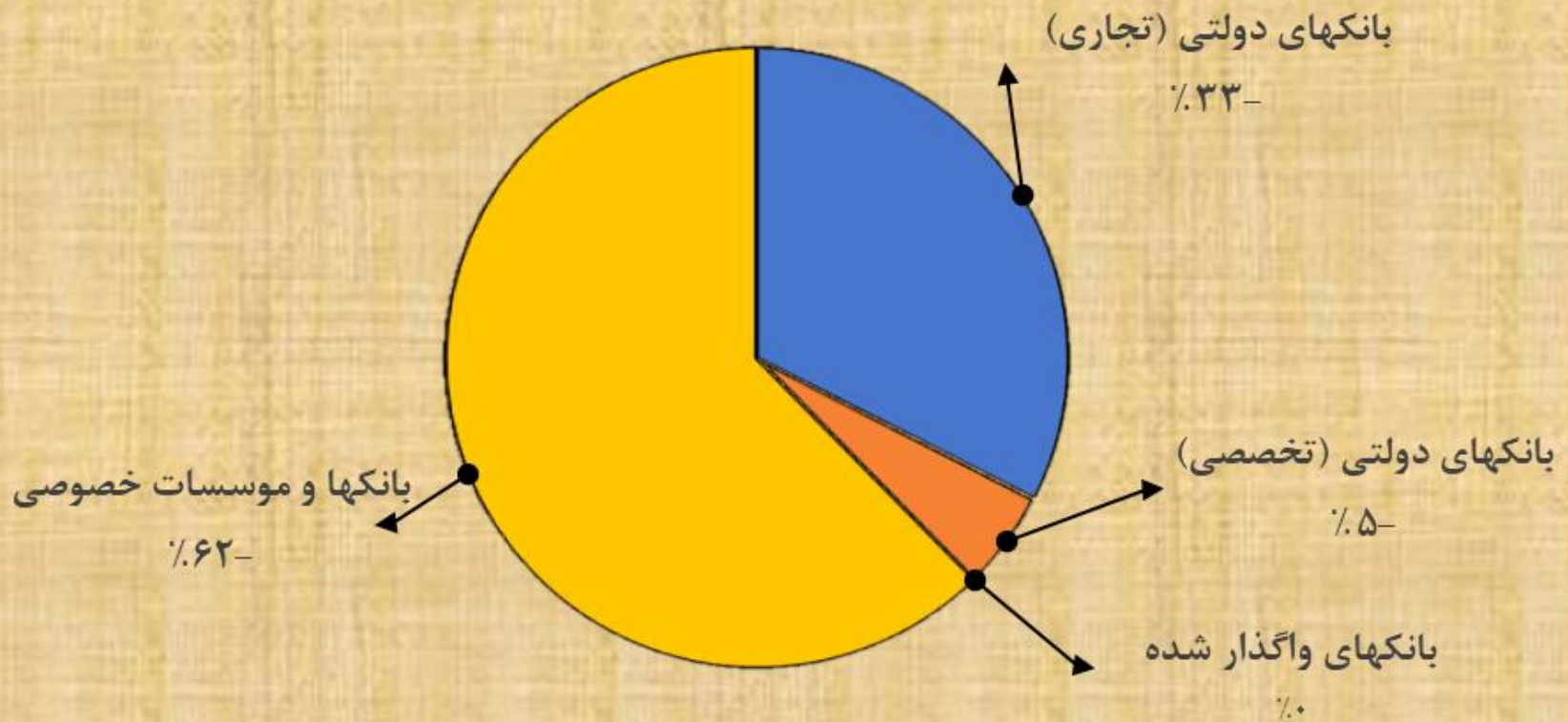
مبلغ سود (زیان) انباشته	بانک دولتی (تجاری)
(۶۶۰,۷۴۷)	ملی
(۴۰۹,۷۳۱)	سپه
۷,۹۰۲	پست بانک
(۱,۰۶۲,۵۷۶)	

مبلغ سود (زیان) انباشته	بانک دولتی (تخصصی)
(۴۹,۶۵۶)	مسکن
(۸۲,۷۵۱)	کشاورزی
(۵,۶۳۳)	صنعت و معدن
(۱۹,۹۰۳)	توسعه صادرات
(۱۱,۹۰۲)	توسعه تعاون
(۱۶۹,۸۴۵)	

مبلغ سود (زیان) انباشته	بانک واگذار شده
۵۵,۹۴۵	صادرات
۳۸,۵۶۲	تجارت
۲۱۶,۳۹۸	ملت
۳,۷۵۲	رفاه کارگران
۳۱۴,۶۵۷	

سهم بانکهای دولتی و خصوصی در زیان انباشته بانکی

سهم بانکهای دولتی و خصوصی در زیان انباشته

معضلات و چالشهای نظام بانکی

۱) خلأ قواعد حاکمیت شرکتی و ساختار مدیریت در بانکها

تعریف حاکمیت شرکتی:

مجموعه روابطی که میان مدیریت، هیئت مدیره، سهامداران و دیگر اشخاص ذی نفع یک شرکت وجود داشته و تعیین کننده ساختاری است که توسط آن، اهداف شرکت تدوین و ابزار دستیابی به این اهداف و نظارت بر عملکرد مشخص می شود

دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی

مصوب جلسه ۱۲۳۱ مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۱۲ شورای پول و اعتبار

ارکان حاکمیت شرکتی:

- **انصاف (Fairness)** برخورد یکسان و با عدالت با همه سهامداران و مشتریان
- **شفافیت (Transparency)** شافیت در ارائه اطلاعات و در دسترس بودن آن (مالی، حقوق و مزایا، حدود وظایف و الزامات پاسخگویی هیئت مدیره و ساختار آن و...)
- **مسئولیت (Accountability)** کمیت و کیفیت مسئولیت ها و تفویض اختیارات می بایست روشن باشد
- **پاسخگویی (Responsibility)** هرگونه پذیرش و اختیار مسئولیت می بایست همراه با پاسخگویی باشد

* حصول ارکان حاکمیت شرکتی زمینه تحقق حفظ مشترک منافع ذینفعان بانک اعم از مشتریان بانکی (شامل سپرده‌گذاران و تسهیلات گیرندگان)، سهامداران، مقام ناظر و به تبع آن جامعه را فراهم می نماید.

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۲) ناترازی ترانزنامه بانکیها

وجود شکاف عمیق بین "ارزش واقعی داراییهای بانکیها" و "ارزش بدهی آنها"

آثار ناترازی:

اشغال ترانزنامه بانک بوسیله داراییهای منجمد، غیرمولد و سمی و عدم امکان تعریف دارایی جدید در قالب تسهیلات است که علت اصلی افت نگران کننده رشد سرمایه گذاری در اقتصاد کشور در سالهای اخیر شده است.

عوامل موثر در ناترازی:

پرداخت سودهای موهومی به سپرده گذاران بانکی، رشد داراییهای منجمد، افزایش مطالبات غیرجاری، امهال خارج از ضابطه مطالبات غیرجاری، ضعف نظارت بر عملیات بانکی و در نتیجه آن مصرف تسهیلات اعطایی در بخشهای غیرمولد اقتصادی نظیر ارز و سکه و املاک و..

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۲) ناترازی ترانزنامه بانکها

پیشنهاد عملیاتی در رفع ناترازی:

- ۱- ورود بانکها به بخش واقعی اقتصاد و اجتناب از واسطه‌گری صرف با هدف کسب سود بیشتر؛
- ۲- ایجاد سازوکارهای اثربخش "نظارتی" کارآمد بر نحوه هزینه‌کرد تسهیلات اعطایی و حصول اطمینان از اینکه تسهیلات اعطایی در بخشهای مولد اقتصادی و طبق اهداف هزینه‌گردیده است؛
- ۳- ایجاد تعادل منطقی و علمی بین انواع مختلف سپرده‌های کوتاه مدت و بلند مدت (که منشأ هزینه هستند) با سپرده‌های جاری (که نقد شوندگی بالایی دارند) و اجتناب از اینکه یک سپرده واجد هر دو امتیاز مورد اشاره (نقدشوندگی و تعلق سود) باشد؛
- ۴- ایجاد سازوکارهای اصلاحی ترانزنامه نظام بانکی با هدف متوقف کردن رشد دارایی‌های موهوم در سمت راست ترانزنامه بانکی و کاهش شتاب رشد بدهی‌ها هزینه‌زا در سمت چپ ترانزنامه
- ۵- ایجاد ابرازها اعتبارسنجی و نظام رتبه‌بندی موثر در جریان اجرای عملیات بانکی و اعطای تسهیلات؛
- ۶- اصلاح روند اضافه برداشت بانکها؛

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر عملیات بانکی

* کفایت سرمایه

* ضوابط مربوط به روابط مالی با اشخاص مرتبط

* ضوابط و استانداردهای مربوط به مدیریت ریسک یکپارچه

* استانداردهای مربوط به افزایش کیفیت دارایی‌های بانک

* الزامات بانک مرکزی در خروج بانک‌ها از بنگاهداری

* حدود مقرر در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان

* قوانین و مقررات آمره حاکم بر عملیات اعتباری بانکی

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر عملیات بانکی

* حدود مقرر در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان

آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان

مصوب جلسه شماره ۱۱۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۰۷ شورای پول و اعتبار

ماده ۶- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات به هر ذینفع واحد نباید از ۲۰ درصد سرمایه پایه آن مؤسسه اعتباری تجاوز نماید.

ماده ۷- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات کلان در هر مؤسسه اعتباری، ۸ برابر سرمایه پایه آن مؤسسه اعتباری می باشد.

سرمایه پایه: حاصل جمع سرمایه اصلی (سرمایه پرداخت شده، اندوخته قانونی، سایر اندوخته‌ها، صرف سهام، سود انباشته) و سرمایه تکمیلی (ذخایر مطالبات مشکوک‌الوصول عمومی، اندوخته / ذخیره تجدید ارزیابی‌های دارایی ثابت، اندوخته ناشی از تجدید ارزیابی سهام)، می باشد.

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر عملیات بانکی

* حدود مقرر در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان (۳ نمونه)

مانده خالص تسهیلات و تعهدات (میلیارد تومان)	گروه گیرنده تسهیلات	بانک رفاه کارگران
۸۵,۰۰۰	گروه سازمان تامین اجتماعی	
۱,۳۱۷	گروه کرمان موتور	سرمایه ثبت شده
۲,۵۵۰	گروه سایپا	
۴,۶۹۸	گروه بازرگانی دولتی ایران	۹,۰۰۰
۹۳,۵۶۵	مجموع ۴ گروه فوق:	

مانده خالص تسهیلات و تعهدات (میلیارد تومان)	گروه گیرنده تسهیلات	بانک تجارت
۲۲,۷۷۸	گروه صنایع پتروشیمی خلیج فارس	
۱۱,۲۲۸	گروه معدنی و صنعتی گل گهر	سرمایه ثبت شده
۵,۴۱۸	گروه سایپا	
۶,۰۶۳	فولاد مبارکه اصفهان	۲۲,۳۹۳
۴۵,۴۸۷	مجموع ۴ گروه فوق:	

مانده خالص تسهیلات و تعهدات (میلیارد تومان)	گروه گیرنده تسهیلات	بانک اقتصاد نوین
۱۳,۶۰۳	گروه صنایع پتروشیمی خلیج فارس	
۳,۲۹۵	گروه سرمایه گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تامین (تاپیکو)	سرمایه ثبت شده
۳,۳۹۱	گروه طراحی، مهندسی و تامین قطعات ایران خودرو (سایپکو)	
۳,۶۷۹	گروه سرمایه گذاری اهداف	۳,۰۴۳
۲۳,۹۶۸	مجموع ۴ گروه فوق:	

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر اعتبارات

- ۱) عدم رعایت نرخ سود تسهیلات بانکی مصوب شورای پول و اعتبار
- ۲) مسدود نمودن (بلوکاژ) بخشی از تسهیلات در سپرده جاری بدون دسته چک
- ۳) اعطای تسهیلات جهت تسویه دیون غیرجاری مشتری
- ۴) عدم رعایت قاعده تسهیم بالنسبه در تخصیص مبالغ بازپرداختی بین اجزاء بدهی
- ۵) أخذ خسارت تأخیر تأدیه به شکل پلکانی در دوره غیرمجاز
- ۶) اعطای تسهیلات توسط موسسات اعتباری غیرمجاز
- ۷) أخذ "وکالت بلاعزل فروش" یا "سند انتقال قطعی" بر مرهونه
- ۸) عدم ارائه نسخه‌ای از قرارداد به متعهدین
- ۹) انجام محاسبات برخلاف ضوابط و مطالبه ربح مرکب
- ۱۰) دریافت هزینه‌های اضافی از مشتریان (کارمزد، مالیات، هزینه تعهد، هزینه مدیریت و...)

معضلات و چالشهای نظام بانکی

۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر اعتبارات

23

- ۱۱) عدم اعمال بخشودگی خسارت تأخیر تأدیه
- ۱۲) نانویس بودن قراردادهای تسهیلاتی
- ۱۳) عدم رعایت ضوابط امهال در جریان امهال، تجدید، تمدید و تقسیط بدهی
- ۱۴) عدم رعایت ضوابط و مقررات مربوط به هر یک از عقود بانکی براساس ماهیت آنها
- ۱۵) تسری وثایق و تضامین به سایر تعهدات مشتری (اعم از مستقیم و غیرمستقیم)
- ۱۶) مطالبه به شکل ارزی (در تسهیلاتی که بموجب ضوابط مشتری متعهد به پرداخت ریالی است)
- ۱۷) مابه‌التفاوت دریافتی بابت نوع ارز تخصیصی (ارز اشخاص و ارز بانکی (نیما / رسمی))
- ۱۸) دعاوی مربوط به ضمانتنامه (عدم ضبط وجه‌الضمان، عدم ابطال ضمانتنامه در سررسید و...)
- ۱۹) انحراف نرخ سود سپرده سرمایه‌گذاری از نرخهای مصوب شورای پول و اعتبار
- ۲۰) دعاوی مربوط به اعتبارات اسنادی، ضمانت‌نامه ارزی، حوالات و...
- ۲۱) ورشکستگی

معضلات و چالشهای نظام بانکی

(۳) نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر عملیات بانکی

نتیجه نارساییها و عدم رعایت استانداردها و قوانین و مقررات حاکم

۱- افزایش مطالبات غیرجاری بانکها و متورم شدن طبقات بالاتر بدهی

۲- عدم ورود بانکها به بخش واقعی اقتصاد و هدایت اعتبارات به بخشهای غیرمولد و غیرتولیدی

۳- خلق و تزریق نقدینگی غیرمتناسب با رشد اقتصادی و رشد نقدینگی و ایجاد تورم

۴- افزایش دعاوی حقوقی و کیفری علیه بانکها در محاکم دادگستری و کثرت آراء علیه بانکها

۵- گسترش بی انضباطیهای مالی و اعتباری و عدم رعایت بهداشت اعتباری در بانکها

۶- ضعف عملکرد بانک مرکزی بعنوان مقام ناظر

۷- مشکلات مالیاتی بانکها و مالیات ستانی از سودهای موهومی

و نهایتاً ناترازی ترازنامه بانکها و افزایش زیان انباشته و ورشکستگی و آثار زیانبار آن بر رشد اقتصادی

کشور

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری – ۱

- حجم نقدینگی طی دهه ۹۰ از ۳۵۴ همت در سال ۱۳۹۰ با افزایش **۱۴۴۲ درصدی** به رقم ۴,۷۵۰ همت در سال ۱۴۰۰ رسیده است. این درحالی است که تولید ناخالص داخلی در این دوره از رقم ۶۸۶ همت به ۷۵۷ همت افزایش یافته است.

- بصورت میانگین بالغ بر ۸۷ درصد نقدینگی خلق شده از محل **تسهیلات** اعطایی نظام بانکی و مابقی بدلیل افزایش **پایه پولی** و تولید پول پر قدرت بوده که حدود نیمی از پایه پولی ایجاد می‌شود. ریشه در استقراض نظام بانکی دارد. بعبارتی، بالغ بر ۹۰ درصد نقدینگی خلق شده طی سالهای اخیر، مرتبط با عملیات اعتباری و استقراض نظام بانکی بوده است.

- در خصوص بانکهای دولتی، بدهی بانکهای دولتی به بانک مرکزی طی ۵ سال اخیر، بین ۵ تا ۱۰ همت بوده و بدهی دولت به بانکهای دولتی بین ۵۰ تا ۱۰۰ همت بوده است. درحالیکه این روند در خصوص بانکهای خصوصی برعکس بوده است. یعنی، بدهی بانکهای خصوصی به بانک مرکزی طی ۵ سال اخیر، بین ۵۰ تا ۸۰ همت بوده و بدهی دولت به بانکهای خصوصی بین ۵ تا ۱۳ همت بوده است. به عبارتی، بانکهای دولتی همواره نقش بیشتری در **استقراض دولت از نظام بانکی** داشته و بانکهای خصوصی حجم بیشتری از **استقراض نظام بانکی از بانک مرکزی** را به خود اختصاص داده‌اند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری – ۲

- طی ۱۰ سال اخیر، نسبت تسهیلات به سپرده از میزان ۱۱۰ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۸۲ درصد در انتهای اردیبهشت سال ۱۴۰۱ رسیده است. بنحوی که در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۰۱، مبلغ ۹۲۶ هزار میلیارد تومان از سپرده‌ها در شبکه بانکی، به تسهیلات تبدیل نشده است. بانکها و موسسات اعتباری خصوصی صرفاً ۶۳ درصد سپرده‌ها را به تسهیلات تبدیل نموده‌اند که این رقم در بانکهای واگذار شده ۸۶ درصد، بانکهای دولتی تجاری ۷۹ درصد و بانکهای دولتی تخصصی ۱۲۶ درصد است.

- بانک‌هایی که در سال‌های اخیر بیشترین جذب سپرده با ابزار نرخ سود سپرده بسیار بالا و غیرمتعارف داشته و بخش عمده منابع را به شرکت‌ها زیرمجموعه و اشخاص حقیقی مرتبط با بانک پرداخت کرده‌اند، بیشترین شکاف در نسبت سپرده به تسهیلات دارند که عموم این بانکها خصوصی هستند. بانک‌هایی که براساس ضوابط و مقررات رفتار نموده‌اند و ضوابط حاکمیت شرکتی و بهداشت اعتباری را تاحدی رعایت نموده‌اند، نسبت سپرده به تسهیلات آنها در وضعیت مناسب‌تری است که عموم این بانکها دولتی هستند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری – ۳

- در طول سالهای دهه ۹۰، سهم بانکهای خصوصی از مانده تسهیلات غیرجاری بیش از ۵۰ درصد از کل تسهیلات غیرجاری نظام بانکی بوده است. روند تغییرات طبقه مطالبات غیرجاری بانکهای خصوصی طی سالهای مذکور بدین صورت بوده است که سهم طبقه سررسید گذشته از ۴۲ درصد به ۲۶ درصد رسیده و سهم مطالبات مشکوک‌الوصول از ۲۲ درصد به ۶۰ درصد بالغ گردیده است. بصورت میانگین حدود ۷۰٪ مانده تسهیلات غیرجاری مربوط به بخش **بازرگانی و خدمات** و مابقی مربوط به سایر بخشها می‌باشد.

- براساس آخرین صورتهالی مالی بانکها، نظام بانکی ایران با خالص زیان حدود ۲۷۰ هزار میلیارد تومانی مواجه است. تعداد ۱۵ بانک از ۲۹ بانک دارای زیان انباشته مجموعاً حدود ۳۲۹ هزار میلیارد تومان هستند که بیشتر آنها مشمول ماده ۱۴۱ قانون تجارت می‌باشند. از مجموع ۳۲۹ همت زیان مورد اشاره، **۲۰۵ همت (معادل ۶۲ درصد) از زیان نظام بانکی مربوط به بانکهای خصوصی** و ۱۲۴ همت (معادل ۳۲ درصد) مربوط به بانکهای دولتی است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری – ۴

- مهمترین معضلات و چالشهای نظام بانکی خصوصاً بانکهای خصوصی:
 1. خلأ قواعد حاکمیت شرکتی و ساختار مدیریت در بانکها
 2. ناترازی ترازنامه بانکها
 3. نارسایی / عدم رعایت قوانین و مقررات حاکم بر عملیات بانکی

که آثار و نتایج این معضلات و چالشها بشرح زیر است:

- ۱- افزایش مطالبات غیرجاری بانکها و متورم شدن طبقات بالاتر بدهی
 - ۲- عدم ورود بانکها به بخش واقعی اقتصاد و هدایت اعتبارات به بخشهای غیرمولد و غیرتولیدی
 - ۳- خلق و تزریق نقدینگی غیرمتناسب با رشد اقتصادی و رشد نقدینگی و ایجاد تورم
 - ۴- افزایش دعاوی حقوقی و کیفری علیه بانکها در محاکم دادگستری و کثرت آراء علیه بانکها
 - ۵- گسترش بی‌انضباطی‌های مالی و اعتباری و عدم رعایت بهداشت اعتباری در بانکها
 - ۶- ضعف عملکرد بانک مرکزی بعنوان مقام ناظر
 - ۷- مشکلات مالیاتی بانکها و مالیات ستانی از سودهای موهومی
- و نهایتاً **ناترازی ترازنامه بانکها و افزایش زیان انباشته و ورشکستگی** و آثار زیانبار آن بر **رشد اقتصادی کشور**

وَعَاخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

از توجه شما متشکرم

